unu

survage

PICTURĂ (col. T. Zărnescu)

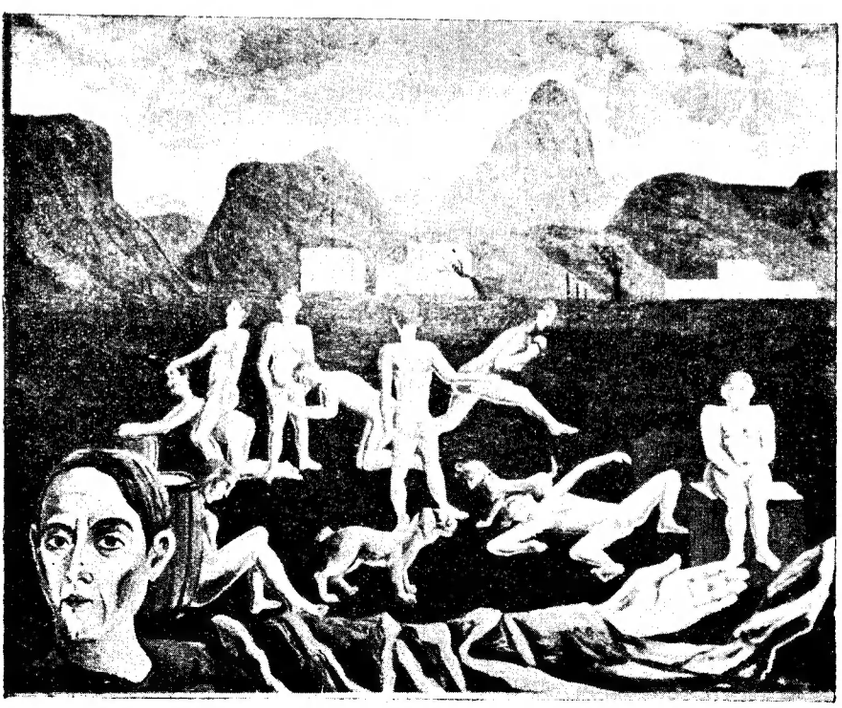

michonze

PICTURĂ (col. T. Zărnescu)

IN 1931 PICTURA

In ultima vreme Europa prezinta proportiile unui imens laborator. Curele uriaşe de transmisiune trec prin creierii noi şi din frunte scapara lumina ultravioletă a unei naturi din ce în ce mai desvirginate. Performanţe se succed, uzine bizîie fecundînd materialele, coşuri cresc spre cer fumînd ca nişte crini negrii un holocaust utilitarist. Intre oameni, între saiopetele descheiate la piept surprinzi fosforescent pe D-zeu—un om cu ziua, d-zeu luptînd cu sine însuşi, egalîndu-se din coeficienţe. Vezi prin ferestruica scunda a bordeiului sau a locuinţei tip a proletarului, în albie femeia spaîind ca un curcubeu, rafele scrobite de sudori. O întrecere şi un sgomot de început de veac. Cu tot oportunismul unora, cu tot bilanţul încă neîncheiat nu putem să nu spunem ca nu sîntem pasagerii unei epoci de neu şi inegalat optimism. Războiul uriaş cu aparatele lui feroce, catastrofele explodînd ca rachete într'o chermeză a nebuniei fecunde, conflagraţiile economice, regii pribegi, imperii sucombînd, graniţele mutîndu-se ca în jocul unui şah geografic, Indiile suscitate, puhoaiele galbene ale răsăritului pornite, structuri sociale alte în zamislire, scornirile maiestre, reacţiunea ca efortul unei expieri, opresiunea tenace a istoriei, degringolada capitalului ca rîsul viciat al curtezanei bătrîne şi bete, nivelul proletariatului cum nici Marx nu-l anunţase pentru vremea noastră, nu pot fi decît simptomele evidente al unui robust optimism, al unei ev începient şi înalt. De 20 de ani o izbucnire se aştepta. Sub fiecare pleoapă un vulcan începuse să fumege, frunţile se bombau. O congestie înainta prin artere, rotulele luau vîrtejuri, prin inimă treceau batalioanele în marş ca înaintea unei ferestre. Şi cineva a dat semnalul la Serajevo.

Un rege a fost ciopârţit şi o regină şi-a oferit în faşii carnea ca o danie de garoafe. Sîngele împroşcat pe asfalt şi ziduri aprindea focosul. Şi au început pe drumurile de praf să curgă fluviile armate, porţile se închideau grele sub puşti, şi din şanţuri într'o noapte crescura urzicile sîrmelor ghimpate. Şi cîţiva ani a urmat un holocaust gigant şi păgîn, popoarele se sleiau întrecîndu-se între ele, o tensiune a forţelor cele din urmă se încerca. Copiii eşind din parcurile cu pietriş întîlneau în drum canonada aeriană ca

BIBLIOTECA UNIVERSITĂŢII REGELE FERDINAND CLUJ
277 54

o sinistra bătae de flori. In ochi, pe suflet şi în sînge s'au inoculat emoţiile tari, laşităţile au fost nimicite şi nevoia unui curaj al primului instinct născu. Şi acei rămaşi, acei întorşi şi scăpaţi de cataclism, au trebuit să continue un ritm pornit, un ritm constructiv, o avalanşă ce-i cuprindea. Şi au găsit între cuferile vechi lucrurile de altă dată, putrede. Viorile erau fragile şi muzica prea subţire de porţelan pentru o ureche spartă şi buimacă, pentru nervii încă în vertigiu—şi a trebuit o performanţa să vie să satisfacă necesitatea de a se întrece pe sine. In viaţa, în artă, în tot. Futuriştii italieni primau, apoi dada la Zurick era legitim. In pictură cubismul dărîmase ca un Samson, pilaştrii vechi şi a sărit de pe un mal pe celălalt într'o noapte Lindberg şi au pornit după el aeronave mari ca alte planete. Glasurile s'au auzit dintr'o parte la cealaltă a pămîntului şi timpul şi durata şi întinderea se comprimau.

Omul se prevala la un plan unde istoria pînă atunci îl lăsase pigmeu. In sînge izbucnia o zăcăminte nouă, o forţă spărgea cristalele şi coiful purtat de nichel se'nroşia la o ardere dinăuntru. Oraşele în cavalcadă depăşiau o viteză şi cinematografele arătau în fiecare seară globul cu latitudinele lui, într'o mînă ca pe un bibelou. Străzi înotau în lumină traversînd pietoni, de o rotaţie algebrică. Artistul, cu ei, se arată la o potenţă nouă. Poeţii perduseră lacrimile şi mîinile de raze se copsesera. Războaiele artistice în iureşul general s-au dat mai aprige ca oricînd. Anarhia venise ca un bisturiu amputînd. O operaţie cezariană a avut loc între 1914—1920. Din intenstinele în flăcări o cometa ţîşni în trompeta fiecărui poet, prin penelul fiecărui pictor. Şi poate pictura mai mult decît literatura a izbutit să ipuie o etapă a ei, să realizeze un rezultat, să-şi însemne o evoluţie, înteţit. Naturei pînă atunci observată cu un ochiu aparent, începuse să-i se dea o interpretare lirică noua. Idealismul lui Ingres ignorat, naturalismul lui Courbet şi delicatul Corot întrecut, şi cu elemente luate din viaţă se ridica printr'un stil şi o interpretare peste fiinţa spre o reverie inedita. Era falanga fauvistă a lui Matisse, Braque, Vlamink, Dufy şi a altora prin 1906 ca o împotrivire disciplinei academice şi post-impesionismului. Contestaţi au luptat impregnînd libertăţi noi picturei, divulgînd domenii alte, un idealism creator îi anima. Pictura devenită manieristă şi poncifă era depăşită. Venise cineva care întrecînd limitele impresioniste, care nu voia să mai servească natura şi se lăsa servit de ea ca să se poată ridica prin senzaţiile lor proprii spre o nouă estetica sau o perpetuare a ei prin alte lentile sensibile cu atît cu cît Cézanne, Seurat şi Renoir contribuiseră, introducînd o epoca de realizări, transformînd tecnica impresionistă într'una estetică: luminozităţile lui Vlamink. Van Dongen aduceau o ancoră care sfîşia pleoapele şi umplea de rouă culcuşul satirului. Naturaliştii şi eclecticii au venit dupa ei, ca un academism radical, inversînd eforturile plastice ale predecesorilor lor, literalizînd compoziţia, desenul şi coloritul pînă acolo că cineva a putut sa spuie: „Intr'o pînza de Manet ştii întotdeauna în care parte să întorci umbrela ca sa te fereşti de soare". Străduinţele fauviştilor fiind astfel denaturate succesul lor era deferit. După eliminările naturaliştilor şi ale eclecticilor doctrinei în s'ne a plasticei intrinsece îi trebuia o desfăşurare mai definitivă şi aici interveni cubismul căruia îi incumba reinoirea artei în timpul nostru, înaintea căreia prin 1910 din Italia curentul futurist veni cu Boccioni Carra, Russolo, Balla şi Severini. Născut dintr'un cubism rău înţeles era întemeiat pe ceiace Marinetti numia Dinamismul plastic şi care cu toată denumirea lui romantică nu era decît un instinct. Simultaneitatea stărilor de suflet, viteza percepţiei, ansamblul senzaţiilor vizuale, dispersarea obiectului, fuziunea detaliilor într'o pînză futuristă nu era decît un naturalism văzut mu't mai repede, mu t mai intens, anticipînd emoţia. Şi totuşi a rămas ca o foarte legitimă încercare de răsvrătire artistica împotriva apăsării magnifice a artei italiene de peste 4 secole.

Cubismul venit ca o renunţare la tot ce e pictural pentru a se consacra unei pure analize plastice. A creia compoziţii noi cu elemente cunoscute dar în afara ori cărei expresii sensuale, decorative, psihologice, sau alte, făcea teoria pe care inamicii lor o socoteau absconsă, matematică şi contrazisă. Lucrările lor de analiză căutau noi resurse liniei, culorii, compoziţiei. Picasso, Braque, Juan Gris, Gleises Leger, puţin după ei Marcoussis, Le Frasnaye, Picabia, Filla, disociau elementele plastice aducînd principiul liniei abrupte al fauviştilor, fluctuînd în cursul anilor divers şi raportat sensibilităţii artistului în parte. Picasso, Gris urmau un lirism plastic cu forţe mereu reîncadrate; Braque picta după temperamentul său cu o tendinţă uşor decorativă; Leger după gustul lui pentru spectacole mecanice, Delaunay cu dinamismul şi cu contrastele sale simultane.

S'au descompus obiectele în constanta lor geometrică, pictura trebuind să fie un fel de geometrie lirică. Ochiul nostru sensibil îşi găsia în singurele forme, în formele iniţiale ale geometriei, satisfacţiile lui intime. Ele sunt acele ce i-au relevat sensul luminii aşa cum el de partea lui le-a creiat. Şi în acest cerc vicios imaginaţia trebue sa le caute ca să poată da sensibilităţii noastre subiectele emoţiunii ce-i trebuie. Problema materiei îi preocupă deasemeni. In tablou s'au introdus materiale străine: bucăţi de ziar, de carton, oglindă, nisip, etc. Şi spre 1921 evoluau spre o artă a expresiunii, spre o perioadă sintetică. Intinerind spiritul picturii, cubismul a trebuit sa-i insufle şi un suflet nou. Utilizînd elementele plastice înoite evoluau într'o măsură repede. Picasso, Braque, Gris se degajau oarecum din perioada lor scolastica, simplificînd mijloacele, în cercetări tot mai obiective.

In urma revoluţiei deslanţuite, cubismul şi spiritul sau de analiză începură să fie practicate de artiştii din toate ţările. Lhote sosi încercînd să selecteze inovările cu virtuţile clasice ale picturii — aducînd *cubismul sensibil*. Subiectul reapăru în favoarea deformării lui geometrice savantă şi legeră asociindu-se cercetarii idealiste. Arta lui Chagall, şi a lui Chirico cari diferiţi prin conceptie, se întîlneau prin efortul inventiunii lirice. Urmă purismul cîtorva pictori belgieni Ozenfant, Jeanneret, Servrankx etc, încercînd să aduca un sistem raţional picturii prin constanţa senzaţiei căutată între formele şi culorile cele mai simple şi pure.

Şi o epocă de religie picturală atît de bogata nu putu să nu provoace o deslănţuire care s'o descompuna. Dadaismul născu ca o cruciadă din care trebuiau să se desprindă după aceia suprarealiştii Juan Miro, Picabia şi alţii continuaţi din expresionismul german: Paul Klee, Papazoff Hoerle şi complectaţi cu Masson, Arp, Ernst, Malkine, Tanguy, Dalli, Roy, opunînd obiectivismului cubist o sistemă subiectivă. Freudista trebuia sa asculte de inspiraţia absolută în afara ori carui control raţional, pictînd starea de vis interioară prin orice mijloc grafic. Cu ei eliberarea din formule e mult mai definitivă, artistul pus într'o turbina cu el însuşi trebuie să se afirme Chirico furniza materialul unui coşmar funambulesc, apoi Picasso prin ingenuitatea fanteziei sale, prin descoperirea unei valori plastice de o potenţă subconştientă.

Astea ar fi inventariile succinte ale unei istorii plastice de 20 de ani încoace. In 1931 Parisul a adus prin Iulie o expoziţie numai de cîteva pînze ale lui Picasso. Reînoit mereu acest epocal pictor aduce tot un cubism expresiv şi o unitare cu el cu tot schimbul produs în forme şi 'n acordurile lui cromatice. Juan Miro deasemeni expune pînzele lui în care continuă descompunerea psichologică a subiectului prin forme abstracte, elemente sublimate într'o independenţă totală. Kandinsky tot atît de abstract şi solidar cu viziunea sa. Hans Arp deasemeni. Fresce şi o căutare asiduă a unui fond plastic aduce şi italianul Campigli. Au mai vernisat Cossio, Beaudin, Masson, Dali, Miro relevaţiile unei arte plină de curaj şi de o estetică intelectualizată. Marcoussis, Osenfant şi Tores Garcia persistenţi. Max Jacob şi Modigliani au apărut şi ei din nou cu o pictură în care virtuţile cunoscute se precizează.

Din aceşti se vor desprinde şi vor impune epocii noastre un drum şi o etapă, un grad şi o înmulţire a esteticei. Natura îngenunche şi trece colorată prin sîngele lor pe un drum jalonat de statui şi co

DESEN

jean **david**

NOTE PENTRU O CAMERĂ ALBASTRĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(FRAGMENT)

Acolo serile înfloreau elegant.

Nici elefantul albastru, de veghe pe raftul cu volumele ştiinţelor sexuale, nici masca Amenisei asişderi unui cap căzut depe crucifix, nu atenuau transcedentala disciplină a fiinţelor ce-şi consumau treptat viaţa.

Tăcerile se împleteau din priviri, şi cu totul abstractă se afirma existenţa unei iluzii aproape materiale, cu rezonanţă de Bach şi regretul destoinic, încolăcind sufletul precum şarpele pe Laocoon.

Intr'o seară în care calendarul anunţa 13, Amenis răsfoii porţile dulcei vrăjitorii cu această obsesie:

„Les Cantiques de l'Eliotrope"

Paloarea îşi ratează efectul cînd nu exprimă constrîngerea elanului dement şi pînă la ultimul ei ton, adică cel livid, îi este interzisă evadarea spre un orizont ce-ar putea evoca un surîs.

Amenis spuse:

„Am oroare de tot ce e comun.

„Vreau să explic dece în acest reverber biciuit „de vîntul nordic, ameţit de romantica zăpadă vola„tilă, stelele îşi găsesc ecou şi-şi silabilesc destinul".

„Nu doresc nunta faunilor.

„Stoicismul sterilităţii presupune o educaţie a„leasă.

„Am oroare de tot ce e comun.

Dar cuvintele Amenisei nu se voiau spovedanie.

Amenis se spovedea prin fapte. Mersul, olimpică invitaţie şi mîinele în veşnic puls de senzitivă, construiau gimnastica în care delirul îşi avea un rezidiu.

La miezul nopţii se istovea convocarea fericirii.

Sub călcîi covorul din cuburi descindea în trape nebănuite, jos, mereu mai jos, fund marin, beţii reci, în care nimbul electricităţii îşi lipea opacitatea de gheţar.

Era un divin sanctuar.

Otrăvurile se diferenţiau prin ritm.

Amenis iubea otrăvurile amare şi ar fi dorit recapitularea Borgienilor, chiar factice sau în glumă precum teatrul de păpuşi.

O desechilibrare echivalează cu un spaţiu de vis.

Recrudescenţa se impune cu un caracter de plantă sumbră; nu vrea dans, nu vrea muzică, nu vrea religie.

Amenis ştie închide ferestrele pleoapelor pe oboseala ei.

O înviorarea s'ar fi impus prea brutal, prea opac în fiinţa ei, întreagă din cristal şi imn.

filip **corsa**

DISCURS PENTRU UN CREPUSCUL

Un incendiu prin arborii în genunchi sau e profilul
(oraşelor roşu.
Fulgere pieptănate'n rădăcini fluviiile le scriai
(subţiri în album
Şi peştii mari se sbăteau în lanţurile de sare
(ale furtunei.
Din mîini anotimpul îl scapi ca un vas purtat
(prin grădini
Un flux prin zahărul amar, în obrajii diafani
(ai copiilor
Sunt fructele străvăzute ca'n masticaţia aurului.
Stilet desfăcut în evantai, în ochiul vînătorului
Un cerb se apleacă în oglinzi, trece mai departe
Un om văzut prin celălalt, prin gîtul de lebădă
(al mesteacănului.
Pomii veniau mugind în abatoarele toamnei, paşii
(pe un coridor de frunze răsunau
In falange sunt toartele lichide ale metalului
Şi în această imobilă floare a tăcerii
De n'ar fi fost mînuşile cu un deget ale petalelor
Pînă unde cerul s'ar fi tatuat de crime
De n'ar fi fost ţevile de lacrimi ale ploii
S'ar fi carbonizat în mîinile aprinse
Cînd stafia primăverii a trecut prin caişi
Şi cînd vara digera ca un pîntec putred mimoza
(toridă a frunţii.
In mansarde inima e un stup de stele, un borcan de ţipete
Dar biciuiţi pe o stepă a foamei
Cadavrele poeţilor se descompun în cîntece
Şi tîmpla ca o grotă lîngă lampa floare de jar
Capul aurit al căprioarei e în acest fluture al odăii.
Un ochiu sfîşie pînza de fum, din umerii plafonului
(corabia pornia
Nuferii se înlăturau pe pereţi, nămolul fotografiilor
(se tulbura —
O corabie e 'n toamna ca un panou de albatroşi
Şi fumegau vulcanii în buzunarul haimanalei
E gîtul lumii în girafa acestei mansarde
Şi'n această oază a minţii papagalul treptelor
(vorbeşte.
Pupilele ajungeau în vîrful degetelor
Căutîndu-te pe întuneric, cu torţele aprinse vîntul
(trecea prin pomi
O trenă funebră de lăcuste; o trenă de zăpezi
Din mîini se mai văd florile gerului pe geamuri
Unde mîngăiai în buclele tale luna
Iată acum iarna dansînd în frac prin valsurile albe
(ale grădinei
In braţele goale zăpezile le ţii ca hăţuri
Şi cascadele le despleteşti pe umerii de ghiaţă.
Glesnele zdrelite de stele în mersul mătăsos
(al gerului
Fântînile lingeau tălpile umblînd prin cer
Şi îngenunchiau pietrele in murmurul de bronz
(al focului
In vijeliile de marmoră femeile mureau
(pe colonade
Un salt în vid al gîtlejului, ca o pasăre cuţitul ţipă
Din pieptul scăpat. —
Un salt după lăcuste al trenului
Şi călătorii transparenţi pe mosorul roţilor surîd
Bolovanii strîngeau gîtul apelor la cotituri
(în munţi
Şi cu un fir de sînge rîsul cosea în zăpadă
(bufonul fragilor.
Ca un soldat tropăie în oraşul de silex vulcanul
Şi pe caldarîmul de lemn frunţile se reazămă
Erupe de fluturi craterul
Fîntîni cinerare isbucnesc în trompetă
Fluturi devorînd ferestrele, pe catafalcul pianului o
(pasăre cu degete ciugulea.
Cavalerii au murit bînd în corn crepusculul
Şi'n coif luna trecu prin grădina de portocali.
In cupe necheza calul strivind boabele
Şi 'n inimi potcoava se înroşia sau inima e
(o potcoavă
Rupi ca pe un trandafir alb mîna domniţei
Şi o stea cu luger o pui în paharul cu apă.
De aici încep pereţii lumii
Şi turnul ca un jet dur al materiei
In îmbrăţişarea plantelor iată cadavrul tău
(de sticlă
Prin convalescenţe diafane şi celelalte astre
Şi spectrul cărnii ca o filfîire a marmorei.
Iată flacoanele verzi ale flacărei
Răsturnate pe mîini, pe flamuri, pe termometre
Şi a izbucnit un ciclon de vulturi
Şi cerul a fugit ca un păianjen
Şi au rămas lebedele în dreapta şi în stînga ta
Noaptea ca o metresă neagră a luminii
Şi aurora să umble prin şopîrle cu paşi de smarald.
Din mîna ta o frunză a rămas pe umărul toamnei
O frunză a rămas pe frunte, o frunză
(pluteşte 'n lacrimi
In salcia aburită a pleoapei cad zilele una cîte una
In migrene, în simfoniile galbene, violoncelul e o frunză
O frunză se prăbuşeşte 'n inimi, pe buclele
(incinerate pe bănci
O frunză zăbrelită e luna la ferestrele închisorilor
O frunză e obrazul adormit al fîntînei
O frunză căzută în noroi al prostituatei
Ridic-o şi şterge-o în sărutarea foşnind prin lilieci.
O frunză e carnea ta izbită cu cravaşa
E vîntul rămas în pomi ca Siegfried cu o frunză
Invulnerabil flaut, frunze de doliu croncănesc pe clape
O frunză e cerul sau e o menagerie de aburi
Un circ în nori se 'ndepărtează, amazcana cade
(de pe trapez
In degetele mele cînd scriu
Atîtea evoluţii ale zborului, atîtea păsări ale toaletei
Mîinile tamburinînd ploile de zinc
Un leu flămînd e prin coridoarele pustii
Şi n'au rămas decît oamenii cu obrazul de aramă
Si săbiile cu penele smulse

stephan roll

BCU Cluj / Central University Library Cluj

OVALUL DIN FÎNTÎNĂ

Peisaj uitat printre uleiuri în volute, pierdut printre țesături siriene cu trupuri calde cum unele golfuri. Intr'un jilț se clatină o pasăre neagră și prin porțelanul parfumului închegat în bibelouri și unduit în ornamente în flori mate un decor selenar suferă. Un nimb de paftale conduce spre aleia ciudată cu inima în aschii presărată. Cuvîntul pregetă pe relieful gîndului; din țipăt a rămas o rază ca un stilet lunecînd pe șira spinării un ecou pe o pajiște madreporică. Fluid de rubin în penumbra manejului. Copacii oferă pinteni albi, antenele lor culeg cleștarul polar și svonurile scutură zăpada pe zincografia orașului: balet. Presimți cum în apropiere fumul locomotivei împrăștie baloturi de bumbac peste șoldurile albe ale cîmpiei cu iarna la brat. Intunericul vine cu precădere, îmbrățișează vîntul și din ecvatorul veacului, ca dintr'un brîu rosu înfloresc soneriile altui orizont. Un saltimbanc bea cerneala carafelor umplute cu miez de noapte, ghemuit în creier ca după un salt mortal aștepți căprioara basmului să pudreze cu erezii ceardacul copilăriei. Ceardacul oprit înalt lîngă piatra ca un sfînt fără nume. Emoții fragile, pojghițe de cristal surprinse de vuietul miracolelor, se cuibăresc în pîsla verde dintre prundiș ca șopîrlele. Surîsul acesta potir dăruit discret îți luminează geometria subterană. In cearcănele ochilor silabisești depărtarea drumului parcurs ca un poem trimis cu inima odată pe panglica rîului. Indrăznește un salt printre crengile ca resturi de cerbi, și vor urma neliniștea foșnetului, pumnul beznei urmărindu-te cu ochi de lilieci, spasmul sîngelui izbit în temporali precum furtuna în uluce. Și poate frunza inimei ca o rufă jilavă va aștepta soarele pe grătarul coastelor. Plecare — cînt de bavaiană Plecare — porumbeii fluturînd taraful batistelor albe. Ochii aburiți de lacrimi. Undeva așteaptă taftaua insulelor de margean pasita de rechini. Pînă departe pămîntul se prosterna cu luceferi scormoniți în noroi. cu spinii, cu margheritele și cu toate gingăniile de safir. Gazelele așteaptă în cușca pădurilor cu viori, cînd lebăda de opal a aurorei trece mîna străvezie printr'o perdea de dalii. Noaptea numai stelele de mare luminează tăndări fosforescente.

Casa va rămîne cu lacăt de plumb. E o plecare fără semnal. In urmă vor rămîne idolii buni pentru incinerare la prima trîmbiță. Trimiți o confesie, o irizare ultimă a minții în muguri de cerneală, un mesaj de hohote prin văzduhul cu fluturi de magnezie și un strigăt destins, o bufniță care va viola cu prevestiri liniștea clipei solemne. Pentrucă există o oră a înălțării dincolo de poala albă a verbului vlăguit și o depășire spre misterele din lăuntrul nostru. Intre două fulgere subsolul de întuneric seamănă unui semn de întrebare. Smulgi cristalul ranei și săruți licărul din pleoapele adormite între dantele măcelărite. Te strecori spiralat prin bijuteria nuferilor crescuți pînă la genuchi ca bălăriile și adormi cu trupul dezgolit gata să primească grindina stelelor căzătoare. Dincolo e o rețea invizibilă din sîrmă ghimpată rețeaua se va volatiliza mîine în zmeura răsăritului. Acum urci trepte limpezi și fiecare lespede asemenea crinilor congelați plînge. O rugăciune trezește inutil grădina tatuată cu cangrene și triluri. In bronz trec fregatele războinicilor. Planeta e un ochiu mort, o lucarnă în galop din neant în neant.

Altădată. Un brat ca un lujer presat se apleacă spre căpătîiu. Inseamnă neglijent cu o dungă imaterială lebăda pernei pernei, cu moliciunea caldă a pîinei proaspete. Un diamant deșteaptă floarea ezitării, deșartă vitrinele de vise și trimite spre miracolul taliei de trestie sărutul. Pe buze îi rămâne aroma nedeslușită a cărnii iar în geana insomniei mocnește incandescentă sarabanda zigzagurilor nevămuite. Ca fluturele din crisalidă, balaua—pe care o credeai putrezită în sertarul cu destrămări — primenește splinul. Efervescente, cuvintele acoperă continentul cît palma. Brațele se desfac și cuprind universul în frunze și sfinți și nălucă de fildeș fluid trec miresele prin ferigele răvășite. Iată-le urcă scara de piatra cu palierele două coapse acoperite cu frunze sonore de dafin. Pe un plan paralel. un dans ritual săpat în iedera nervilor. Curînd ianțurile se vor rupe acolo unde dindărătul portalurilor pornesc fără întoarcere aleile. Aleile sînt șerpi în catalepsia nopții. Și sîngele vuiește cu halucinația elicelor. Scoarța arborilor e lavă și îți freci pieptul gol de învelișul aspru. Acum orizontul a sburat: e în ochii secerați de noapte. Iar plopii călătoresc spre gara steaua polară.

Un viraj prin acel panoptic interzis, cu intestine sfîrtecate, cu naufragii mistuite la încrucișarea clipelor cînd din clorofilă inimile scad sum frunzele condamnate la întuneric.

Incă un viraj prin cocarda catastrofei care ți-a purificat țeasta și prin garoafa încrustată indelibil. Anotimpii se apropie, o sărută și mîna apropie din clătinări destinul ca o beteală nesperată. Taraful havuzelor isbucnește din arterele tăiate și respirația turbură în pupilă clocotul vulcanilor pînă eri prizonieri. O piruetă prin brățările cerurilor cu umbrele buclate la brat, cu stepele în spate cu lacrimile prefăcute în sămînță de azur în locul suitei de cavaleri medievali. Se va mistui oare această clipă în care ezitările au pierit, clapele ard pentru neclintirea frumosului și flacările fildeșului profilează un buchet de vrăbii? Pentru prima oară luna observă cît e de singură.

Incă un viraj dincolo de insolența buruienilor. Undeva unde chiotele destramă satenul irișilor tăvăliți în cer. Lumina foarfecă piețele, naște aglomerațiile, tăcerile se sinucid în colivii cu demonii deavalma. La un semn rochia inmiresmată a dimineții e tăvălită în funinginea uzinelor. Cuvintele zornăie ciocnindu-se în aier. Cuvintele tricotează cu pudra zumzetelor moneta cetății.

Incă un viraj aici aproape, unde cuvintele tac, unde cuvintele înșirate pe un fir icnit din creier, așteaptă miozotisul prietenului plecat, așteaptă privirea care să zebreze cu du-te vino ghirlandele negre. Paginile de poem fals și alături de paginile ridicolului filtru magic. Și iar paginile mînjite de viscul unsuros al mierii sau lacrimilor scrise cu mîinile perfidiei ascunse după mănuși ca după un zîmbet. Practica poemului bandaj al orgoliului. Dar vor fi puține și paginile ca un refugiu o firidă pentru sîngele scăpat din căpăstru, pentru aripile de foc ale incertitudinii. Incertitudinea scrijelind osatura poetului cu sulițe, continu. O cazma de silex trece prin măruntaie, sfîrtecă rinichii și lasă odată cu ultimul strop de cerneală pupilele oarbe. Fîntînile se înfunecă. Din purpura sinucișilor în efluviile de scîntei a mai rămas Domnița care e poema.

Domnița e de jăratec: ia-o în brațe.
Domnița e de fum: sărut-o.
Domnița e sălbatecă: mîngîi-o.
Domnița e din vis: păstrează-i fotografia.
Domnița e virgină: fecundeaz-o!

saşa pană

SCURT - CIRCUIT

OMUL DE DUPA UŞA

Imediat după război, cînd printre cetitorii eclectici proza lui Galaction plăcea, din Moldova, scobora, pe cărăruia unei stele, omul de după uşă. L'am întîlnit la Tineretul Socialist, printre leaderi, firav, cu o şapcă de liceu, cu ochii ca doi colibrii negrii şi cu obrazul perdut sub pometii după care vedeai agitîndu-se vîlvătăi. Aducea în scrisul lui, în schiţele „fără umor" cetite prietenilor şi într'un cerc literar, neliniştea crescută sub piele ca o echimoză, suferinţa obscură a tîrguşorului moldovenesc, nimbul negru şi mizer al ghetoului. In acizi o umanitate sfărîia în prima plachetă tipărită puţin după aceia. Fundoianu îl relevase şi-l iubia aşa cum era neîndemănatec şi timorat printre domnii cizelaţi în cancanuri şi'n sunetul gol al importanţii lor. Şi-a rămas după uşă iscodind, zgribulindu-se în tenebre, angajat în meteahna unei vieţi birocratice, antrenîndu-se în năpaste în gafe, într'o interpretare satirică a lumii — nu statirizînd-o el, ci relevînd partea hilară şi cabotină a fiecărui — vicîndu-şi nervii cari dansau pe un trapez ai cărui ţăruşi erau bătuţi în inimă, sîngele se izbia de stîncile de fosfor ale besnei şi s'a închis în odaia mobilată, de unde a rîs de semeni şi de marionete. In scris cu o promoroacă pe degete, gerul ardea pielea ca fierul alb şi o pilitură a inteligenţii curgea printre litere. O scrutare în măruntaie—printre vipere tălpile călcau strepezit, a lentilă o sucia în toate felurile să surprindă reversul unui adevăr, reverberul unui ochiu aprins într'o conjuctivită stelară de insomnii, disecîndu-se pe el şi oferind bucăţi întregi şi algebrice fiecărui. Şi a rămas un scriitor cu o efervescenţă latentă şi interioară, arzînd ca un cuptor de var pentru o coacere de curcubei şi diavoli pentru care succesul lui n'a fost niciodată răsunător. Talanga trece în cerneală adînc şi sunetul nu-l auzi decît în profunziuni unde florile se iau de mîini şi arborii se culcă în cer trăgîndu-şi la căpătăi cîte un nor. Evoluţia lui, creşterea în rotunzimi tangenţiale, unde ce se multiplică pe o suprafaţă aceiaşi. Omul de după uşă a crescut cu el însuşi. Revirimentul din *Paradisul Statistic* nu l-a reţinut, l-a hărţuit şi l-a transpus pe un plan de unde existenţa lui ameţia. Cuvintele s'au frecat între ele pînă cînd mîinile au luat foc şi părul s'a incendiat, dar omul de după uşă a ars tîrziu ca o luminare, toţi fluturii nopţii, şi l-am simţit lîngă umărul nostru strîns şi întors cu spatele pe culoarul aceleiaşi călătorii. L-au revendicat alţii, i-au contestat modernismul l-au suspectat, nu i-au negat talentul şi el a trecut între crupe mai departe, pe un drum unde potcoavele se desfrunziau în argilă şi glesnele se izbiau între ele ca pietrele ascuţite — şi a apărut mereu cu el, fără amalgamuri cari l-ar fi situat pe un raft cu premii şi zorzoane. Ion Călugăru e modernist prin sinteză, prin profeţia scrisului său, prin evoluţia ideei literare. Ochiul lui s'a concentrat şi pe multe faţete ca diamaţii, aspectele lumii apar centripete.

In toate cărţile lui de pînă acum, scriitorul îşi schimonoseşte biografia ca 'ntr'o oglindă în care te strîmbi, cîteodate voit, cîteodată ineluctabil. Viaţa apare aşa cum oraşul o hărţuie, cum destinul ei o conformă. Exodul prin camerile mobilate conţine o parte dintr'însa. In fiecare din ele alţii cari trebue să-şi ia rolul de prieteni, de părinţi ce îl vor nemulţumi. Camera mobilată e sufletul în care pereţii se sparg şi trec dincolo de rigiditatea lor mohorîtă, de constelaţia stelniţelor, de bilanţul care trebuie încheiat după faptul fiecărei zile.

Camera mobilată e pericardul şi bătăile inimei se aud în fiecare pagină. Camera din Rahovei era zăbrelită şi 'n zăbrele toată noaptea ca o bufniţă se descojea biserica din faţa ei. Eşirea printr'un labirint şi'n panopticum mişcau gazda cu familia ei. Prietenii îi primia la geam după care capul lui era condamnat, vocea străină şi o resemnare acută răbufnea. Toată viaţa, lumea, cerul e transformat şi comprimat la dimensiunea ei. Aici omul s'a ascuns şi-a gândit, a căutat în feriga cuvintele pentru el, în urzică pentru ceilalţi. Eroii sunt desvăluiţi fără milă în părţile lor ruşinoase ca să le crape obrazul pus ca un vas comunicant cu fesele. Peisajul se acidulează, în depărtări puse imagini ca lampioane, să lumineze perspectiva. Fraza abruptă, lame se succed, taie din profii şi din plin, conturul celor ce-l înconjoară. Degetele fiecărui sunt puse sub lumînare şi un miros de stîrv, un fum coclit se ridică din pagini. O potenţă întîlnită prin scriitorii ruşi, vacarmul infernal şi vindecativ ţi-l oferă fiecare cuvînt ca trei degete. Modernismul imputat nu-i decît o marotă care sperie pe unii şi chiar pe acei ce-l revendică. Dar Ion Călugăru nu poate sta nici lîngă Cezar Petrescu cu prăvălie de engrosist la Oborul literar, nici lîngă Sadoveanu cu romane de vacanţă, nici lîngă Camil Petrescu această găină hrănindu-se cu diamante de porumb. I s'au găsit cîndva afinităţi cu Creangă. Poate. Limba se incumetă prin isvoare reci şi prin vălvătăi. Şerpuie, se desface în cozi de păun, sună întreagă unde ai ciocăni-o şi sensibilitatea o umflă ca pe o omidă cu polen, îi schimbă profilul şi fotografiază în fiecare obiectiv încă o faţetă, încă o atitudine. Găsiţi în *Caligrafia vieţii* [1]) o îmbulzire repede de psihoze, o vervă asmuţită şi'n tot zvonul o asonanţă poate din Joyce. Creangă avea povestirea calmă, scria în lemn incrustări de meşteşugar, simplitatea cursivă, reveria personagilor fără efervescenţe, termometrul unei temperaturi normale. Ion Călugăru îşi creşte dinadins temperatura îşi inoculează microbii unei nelinişti, şi pe frunte, ca 'ntr'o tigaie, febra ridică chipuri de diavol pe pereţi, care-l sperie şi scrie ca să scape, să atenueze mercurul care urcă prin toate încheieturile, să puie diagnoze, să soarbă otrăvuri, fezandîndu-şi şi zilele şi copilăria şi adolescenţa: „să aştept într'un gang, pe ploaie să treacă viaţa". Şi rămîne în gang, cocoşat sub ţeasta lui să rîdă plîngînd.

roll

1) capitolul II din carte.

REÎNCARNARI

Pasul de eri prin foşnetul lunei
Cine îşi mai aduce de voi aminte amintiri
Prin sîngele transparent, te-ai zărit pe tine
Apoi fulgii nopţii te-au troienit

Punctul de cerneală a peniţei
Cu sufletul împrumutat la început
Te mişcă spiritul meu, invocat de aici
De aici unde nu mai sînt — cum nicăieri

Te-a cuprins tristeţea căutării
Treceai paralel prin mine şi prin tine
Acum ţi-e inima necunoscută — scheletul trepidant
Şi un zigzag de visuri pleacă din toamnă mai departe

Lasă-mă să-mi despart carnea de tine, să mă pipăi
Să las să curgă cerul pe aici în spre cer
S'aplec un creier singur înconjurat de el
In sine drumul să găsească spre mine mai aproape.

raul **iulian**

AL 13-LEA APOSTOL

Prin chipul meu ordinar
Sînt poate cel mai frumos
Dintre fii tăi Doamne.
Fă din ei purificaţi de bucurie
(Clipa morţii vine vie)
Copiii ce se întrec
Fetele tale fi-vor fecunde
Fii tăi fi-vor taţi
Dar lasă noilor născuţi
Noilor fraţi
Durerea pletelor filfiinde.
Intreg pămîntul se va nivela sub mine
Ca o femeie care-şi agită în spaţiu cărnurile
Şi toţi copiii cari se vor naşte
Parta-vor numele poemelor mele
Sînt, poate, al 13-lea apostol al celei mai vulgare evanghelii.
Şi cînd tunînd în timp şi peste
Insemnînd în ore bucuriile aceste
Isus sau D-zeu
Va simţii desigur myosotisul sufletului meu

majakowsky

In romîneşte de mihail **dan**

[redacted]

A APĂRUT CONTIMPORANUL

RUGAŢI-VĂ PENTRU EL!

[redacted]

acvarium

AU APĂRUT:

CAHIERS D'ARTS No. 7-8
PLANCHES DE SALUT:
13 EAUX FORTES DE MARCOUSSIS
AVEC UN TEXTE de TRISTAN TZARA
LES METAMORFOSES d'OVIDE (illustrées par Picasso)

— Grupul modern de artă nouă va face o colectivă expunere în Sala Ileana la 25 Februarie. Vor fi prezentaţi: Marcel Iancu, M. H. Maxy, Miliţa Pătraşcu, Corneliu Mihăilescu, etc. etc.

— După care, Marcel Iancu va face o personală expoziţie în aceiaşi sală. Cu cunoscutu-i temperament acest pictor ne va aduce pe pereţi, din nou, corăbiile în urale colorate, bătute de un ciclon de mişcări cromatice, dragostea şi persuasiunea unei autentice picturi.

— Jean David va vernisa desenele sale în expoziţia ce o deschide la 1 Februarie în foyerul Teatrului Maria Ventura

— Filip Brunea a trebuit cîndva să-şi mute orfevreriile din literatura sa în coloanele unei gazete de tiraj. Un prinţ scobora în şatră, împărţind cu mîinile luminoase, bani cu efigia lui. Umerii mari au spart firidele înguste şi scunde ale reportajului, aducînd spaţiului o nouă pasăre geometrică. Şi a trebuit în scrisul cotidian să se topiască din salivă toate caratele, şi să strălucească toate bijuteriile de pe degete. O înţelegere şi un ochiu lăcrăma în coclaurile mizeriei umane. A scoborît în mocirle unde a văzut o lume chinuindu-se, şi a strigat durerea lor. A plimbat rănile ca prapuri prin rotativele cu un tiraj imens şi au rămas încrustate pe conştiinţa fiecărui şi Lărgeanca, cu monştrii ei fatali cărora le cad degetele şi alte bucăţi organice, ca dudele coapte, şi speluncile nocturne ale Bucureştilor şi Insula Şerpilor şi Delta cu pitorescul şi cu regiunea ei atît de puţin cunoscută. Deaceia nu ne reţinem să anunţăm că Filip Brunea a adus şi are în sertar, lucrînd la un roman al lipovenilor galbeni unde ochiul lui a înregistrat şi a văzut minunîndu-se, delta ca o colivie liberă de păsări, pustiul apei cu serenitatea ei şi sîntem siguri de revelaţia lor pe care o aplaudăm dinainte şi ne bucurăm de întîlnirea încăodată a carelor alegorice ale talentului său, a osiilor sensibilităţii sale.

— *Ma Vie de Marc Chagall.* Cartea unui pictor sau mai bine spus cartea cuiva făcută pentru un domn editor şi pentru tentaţia tantiemelor.

Chagall vorbeşte de o abnegaţie a picturei sale, de cele cîteva sute de pînze pierdute în Germania şi Franţa înainte de război; de excrocheria lui Walden care l-a expropriat şi de aceia a unui negustor din oraşelul său natal Witebsk, de o renunţare la tot „ca să mai pot picta cîteva pînze" şi aşa isprăveşte o carte scrisă prost, o carte care e totuşi traversată de o viaţă ca o regiune de vulcani. Nici un torent printr'însa însă. Nici o lavă nu frige prin paginile de hîrtie de lux. In revoluţia pe care Chagall a trăit-o şi a ajutat-o ocupînd un loc de comisar al poporului, rămîne un bébé plîngăreţ, repetînd la fiecare pagină amintind-o—maman! papa! Părinţii, în revoluţie tovarăşe Chagall, îi uiţi fiindcă nu-ţi mai aparţii nici ţie. Sînii mamei nu-i vei găsi pe baricade ca să-ţi mai ascunzi buzele bărboase. Nu era un deficit că-ţi lipsia o talie înaltă, un cap pătrat, o voce groasă ca să izbuteşti să-ţi placă revoluţia. Îţi lipsia o structură sufletească, temperamentul ei, curajul, înţelegerea socială şi elanul care n'a putut să te dedice. Acei admirabili copii al căror profesor ai fost, copiii unor paria cari te minunau cu posibilităţile lor — după cum o mărturiseşti — te întreceau. Dela un capăt la celălalt, eşti un laş, un becisnic. Mulţi n'ar fi ştiut-o dacă n'ai fi venit s'o spui, s'o vinzi monetelor unui editor. Ai fi rămas acelaş pictor celebru şi emoţionant din sîngele atavic al cîtorva rabini hasidici şi din viaţa de infern şi promiscuitate a îrgurilor galiţiene. Deteşti revoluţia fiindcă laptele necesar copilului tău era de proastă calitate: „e laptele unei vaci revoluţionare". Incerci să fi ironic şi stupid. Revoluţia e un penel — ne-o dovedeşti — care nu e făcut pentru degetele tale. Trebuia să rămîi pictor şi tu şi André Salmon care te prezintă şi să nu-ţi adaogi pe frunte un cerc de fier şi să încerci să-ţi urci din viaţă o statue de gips care curge gelatinoasă între degetele celor cîţiva cetitori care te admiră chiar.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ACVARIUM

— Şi'n toamna aceasta au căzut frunzele verzi ale noilor reviste. Au apărut cîteva nume noi, au reapărut cîteva vechi ca un înecat care mai ese odată la suprafaţă înainte de a se cufunda de tot. Generaţia şi-a dat contigentul. Toţi tineri, toţi adorabili cu frunţile înstelate şi poeţi şi prozatori şi harapnici. Curentul de acum doi ani arghezian a început să se piardă în contracurentul Ion Barbu. Poezia hermetică, rigidă a matematicei inspiraţii sleieşte bietele degete ale neofiţilor. Confuji cu toţii caută un debuşeu, o iscoadă pentru un nou ev, şi toţi se izbesc cu fruntea de perelele rece şi medieval al jocului secund. A le căuta în el, în jadul parnasianismului, ce retrospectivă cercetare. *Eulaliile* lui Dan Botta, malarmeene, aduc efortul unui volum ilizibil în care Ion Barbu îl prezintă cu certificat de părinte bun. Cînd şi resursa Ion Barbu se va isprăvi, unde vor căsca gura poeţii noi? De ce nimeni din ei nu se lasă văzut urcând cu hîrleţul să sape un pămînt virgin? Poezia nouă e 'n alte ţinuturi, sub tălpi, o floare care creşte încă invizibilă. E'n cuptoarele mari ale evenimentelor şi ale fluctuaţiilor istorice. Ca un cadran faţa lumii se învîrteşte. Cine-i va găsi minutarele, cine va eşi în miază-zi cu sfinţii şi figurile cu goarne să anunţe soarele? Valeţii sînt încă în gelatină şi nasturii livrelelor sînt încă pe cer.

— Curentul ortodox a făcut şi la noi dogmă în ultimii ani, mai ales. A fost o întoarcere ca din Indii a cîtorva tineri cari n'au reuşit încă să stăpînească din carapa lor un adevăr. Emuli ai lui Massis, Daudet, Maritaine şi alţii, pentru ortodoxia noastră care pînă acum s'a redus la ţîrcovnicia de acatiste fără nici o posibilitate de exegeză cerebrală consacrată. O revistă de lux ca o catedrală le aparţinea şi un director iezuit de gazetă cotidiană a trecut de partea-le. Un manifest „Al Crinului Alb" al inocenţii şi pocăirii a fost scris de 3 tineri, fără răsunet, fără pomină. Sămînţa găunoasă n'a îngrăşat decît cîteva sinecure pe care tinerii crucificaţi şi le-au apropiat pentru trecerea lor terestră conform biblicului precept: «Ce-i în mînă nu-i minciună». Au plecat alţii la muntele Athos, şi au pus între călimări fum de tămîie, pe frunte luciul unui mir şi din martirajul creştin a născut o profesie cu rentă. Propaganda trebuia să înceapă în rîndurile celor tineri şi unul din ei, farsor în tot timpul, a fost convertit. Junele emerit s'a pogorît din cerurile din palma dreaptă a mîinii, la început cu un articol de abdicare. A recunoscut că pînă atunci n'a fost decît un inconştient şi mucelit prestidigitator cu anii cari puteau purta nimbul revelaţiei cereşti de mult. S'a decapitat în văzul tuturor singur fiindcă aşa e d-lui — fachir şi s'a răstignit aşteptînd dela nord o chemare presărîndu-şi pe suflet cenuşă. Duduile epatate cinăva între o tumbă şi un four-sec, cu şedinţe de sugestie şi telepatie şi-au lămurit acum decepţia pe care au trebuit s'o sufere în visul unei nopţi de vară cu un efeb spîn între pulpe. Cînd mîinile lor diafane s'au întins între crini căutînd zurgălăii masculi, au alunecat pe ceva neted ca o frunte senilă şi s'au sgîrcit cu discretă resemnare. Poate un al doilea apostol, cu un colier pomădat sub bărbie, cu cămăşi «dejalène» şi cu promenade suple pe Calea Victoriei să le compenseze — după cele mai plausibile probabilităţi — ritmul sinilor şi a altor recipiente senzuale. Acum cîteva zile a apărut şi un hebdomadar al d-lor, cu nume îgneu Apostolul corifeu cădelniţează cu un stil de arhiereu lombrozian drumul de spini şi de izbăvire. Hibrid cu o semeţie turtită de fruntea scundă, amestecat pînă şi cu cei cîţiva tineri despre cari am anticipat să le oferim un salut în nr. nostru trecut pentru un elan pe care-l bănuiam prob, căutîndu-l într'o săptămînală gazetă. Să-i întrebăm acum unde li-e convingerea radical de stînga pe care o înscilau prin trupurile firave ale existenţii lor? Au urcat o baricadă ca să bată mătănii sub o troiţă arivistă, arzînd în paltoanele lor vechi entuziasmul ţîşnit din artere? Să le o spunem şi să-i şi asigurăm că nouil lor şef cu pieptul depilat şi cu pandantiv canonic nu va avea nici cînd profeţia pură şi verbul tăiat din lemn ceresc al unui Francisco d'Assisi, Toma d'Aquino, renunţarea pînă la mistica inconştienţă a unui Germaine Nouveau şi nici chiar vagabondajul autentic şi impresionant al lui Artur Enăşescu văzut cotidian pe o cale a unei victorii cu mult mai persuasive pentru o mistică creştină, cu un obraz înconjurat de lumina neagră şi veche a unei bărbi şi privindu-i în ghetele sparte picioarele ca două feţe mucenice ale lui Hristos. — Amin.

roll

— Printre celelalte arte cinematograful a ajuns la potenţele cerute. Dar cum el trebuie să fie atît de frecvent, fiecare oraş avînd la o proporţie de 1000 de locuitori o sală de cinematograf cu cîte o premieră săptămînală — a trebuit să se mercenarizeze şi să introducă filmul standard. Ultima invazie de filme poliţiste, de operele germane dulcoree, şi filme exotice, imitînd *„Umbrele Alte"* a ajuns penibilă. Căutăm un film dela Milionul lui René Clair, care să ne ofere spectacolul adevărat, căutăm şi nu reuşim să descoperim. Va trebui poate să aşteptăm noul său film „A nous la Liberté" ca să mai aplaudăm odată un spectacol pur şi va trebui să jinduim după filmul care nu va rula la noi ca altîtea alte admirabile filme ruseşti — Linia generală, Cuirasatul Potemkine" sau franţuzeşti — Un chapeau en paille d'Italie, Antr'Acte, L'Age d'or, si cele abstracte L'Opéra de Quat'sous ultimul film al lui Pabst, pentru care entuziasmul cinefililor aleşi din Franţa îl aplaudă.

— Eisenştein şi King Widor turnează de curînd un film. Un film care se va adăuga la aportul Ruşilor esteticii şi practicei acestei arte.

Dela *Cadavru viu* la *Polikouschka* sau *Arsenalul* şi pînă la *Linia generală* afli toată „bogăţia şi varietatea expresiei determinate de o sinsibilitate impulsivă şi intensă care saturează naturalismul rus" Dacă ar fi numai meschinul spirit negustoresc de care filmul rusesc e lipsit şi încă ar fi deajunsă prăpaslia între acela şi filmul european şi american. Eisenştein, Pudowkin vor rămîne nume cari se vor adăuga obligator de-acum celor ale lui Gorki, Puşkin şi Dostoiewski cînd se va pomeni de *Mama, Octombrie, Cavalerul de bronz, Furtună peste Asia, Ţarul Ivan cel groaznic.* Cîtă vijelie în acest simplu pomelnic de nume. Şi au mai fost filme de moravuri, noua morală sexuală *Trei într'un subsol:* satira contra îndopaţilor *Omul care a pierdut pofta de mîncare.* Documentare: *Satul păcatelor, Pămîntul, Entuziasm.* Ne-am amintit de toate acestea azi cînd Eisenştein turnează *Stalin.*

— De aproape şase săptămîni prietenul Geo Bogza se află aruncat la pat de măciuca unui dobitoc care a găsit astfel chip de răzbunare pentru un proces pierdut cu un membru al familiei prietenului nostru şi de ai cărui bicepşi îi lipsea măcar îndrăzneala tîrcoalelor. *Am primit o puternică lovitură în cap (crima, pe la spate, care m'a ameţit) care mi-a sdruncinat creierii. Dar ar trebui să-ţi vorbesc cîteva ore despre întîmplarea ce'a. Sînt încă destul de bolnav şi înăuntrul meu se petrec lucruri grave.* Sînt rîndurile mai recent primite dela Bustenari. Nemernicul, care pînă azi nu e închis în nici un abator de corecţie, i-a sdrobit coastele şubrede, cu picioarele şi sînge din pieptul slab al camaradului preţuit, a umplut o mocirlă din satul cu sonde şi cîini. Satul prin care acesta e nevoit cu dezgust să-şi poarte trupul înalt şi firav şi de unde în plicuri galbene („oficiale") cuvintele sale de sălbatecă revoltă şi proectile de curaj îmi sînt de atîţia ani autentice monitoare ale unui spirit care a cîştigat cu o lungime de cap inima noastră de cînd ne ştim meşteşugari la această tipătitură.

Dar ar putea vreodată o notiţă să închidă toată scîrba ce avem pentru bestia cu ghioagă şi toată emoţia care ne-a cutremurat cînd am aflat faptul negru? Ar putea vre-o notă să înregistreze seimele neliniştii de a-l şti pe Geo cît de curînd valid şi să-i spună cît de mult îl iubeşte, aşa lung cît este,

saşa **pană**

— Primite dela Ed. Cultura Naţională

Tudor Arghezi — Cartea cu jucării (cu desene de Lucia Demetriade-Bălăcescu).

Gheorghe Mihail-Zamfirescu — Madona cu trandafiri.

COLEŢIA CELOR 4 ANI ai revistei „Unu" se cere pe mandat poştal de 300 lei în str. General Angelescu 163 (pentru Saşa Pană).

PENTRU REVISTA „UNU" SE FAC ABONAMENTE LA ORICE OFICIU POŞTAL DIN ŢARĂ: UN AN LEI 100 — PENTRU INSTITUŢII LEI 300.

Colaborează la acest număr: Filip Corsa Mihail Dan Jean David Gh. Dinu Raul Iulian Majacowsky Michonze Saşa Pană Stephan Roll Survage

unu anul V nr. 42 ianuarie 1932 ■ apare în prima duminică a fiecărei luni: ■ girant responsabil semnatarul fiecărui articol ■ Lei 5

studio grafic „Steaua Artei" b-dul Maria, 2

Babeş-Bolyai University Library, Cluj